

**Pastorala Sfântului Sinod
al Bisericii Ortodoxe Române
la Duminica Ortodoxiei din anul Domnului 2017**

PREACUVIOSULUI CIN MONAHAL, PREACUCERNICULUI CLER
ȘI PREAIUBIȚILOR CREDINCIOȘI DIN CUPRINSUL PATRIARHIEI ROMÂNE,

*Har, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl, Fiul și Sfântul Duh,
iar de la noi părințești binecuvântări!*

*Preacuvioși și Preacucernici Părinți,
Iubiți credincioși și credincioase,*

Prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu, în prima duminică din Postul Mare, numită și *Duminica Ortodoxiei*, sărbătorim biruința asupra tuturor rătăcirilor doctrinare de la dreapta credință și de la dreapta vedere a prezenței și lucrării lui Dumnezeu în lume.

Potrivit Sfintei Tradiții a Bisericii, **Icoana Domnului Iisus Hristos este chipul liturgic văzut al Dumnezeului Celui viu și nevăzut, Care S-a făcut om** (cf. Coloseni 1, 15).

Fundamentul dogmatic al cultului sfințelor icoane este Întruparea Fiului lui Dumnezeu *de la Duhul Sfânt și din Fecioara Maria*, la *plinirea vremii*. Părinții Bisericii care au teologhisit despre venerarea sau cinstirea sfințelor icoane, fiind purtați și luminați de Duhul Sfânt, au fost încredințați adeseori prin minuni și experiențe duhovnicești neîndoielnice de adevărul și puterea harică a sfințelor icoane.

Dealtfel, potrivit Sfintei Tradiții, prima icoană a Mântuitorului Hristos este *Sfânta Mahramă* sau Icoana nefăcută de mână omenească a Domnului, care a fost trimisă regelui Avgar al Edesei.

Prin venirea lui Mesia - Hristos pe pământ, „*la înfățișare aflându-Se ca un om*” (Filipeni 2, 7), a fost dezlegată opreliștea dată lui Moise de a nu face „*nici un fel de asemănare a niciunui lucru din câte sunt în cer, sus și din câte sunt pe pământ, jos*” (Ieșirea 20, 4). Interdicția din Vechiul Testament era una pedagogică și temporară pentru a nu se cădea în idolatrie, deoarece Dumnezeu Cel nevăzut din ceruri nu luase chip de om pe pământ. Însă, pentru noi, creștinii, icoana Domnului Iisus Hristos, Fiul și Cuvântul lui Dumnezeu, este mărturie și mărturisire a Întrupării Sale, după cum zice Sfântul Evanghelist Ioan: „*Și Cuvântul S-a făcut trup și S-a sălășluit între noi și am văzut slava Lui, slavă ca a Unuia-Născut din Tatăl, plin de har și de adevăr*” (Ioan 1, 14).

Învățătura ortodoxă despre cinstirea sfințelor icoane a fost formulată, în mod deplin, la Sinodul al VII-lea ecumenic de la Niceea, din anul 787, de la care se împlinesc anul acesta 1230 de ani. Această învățătură este în deplin acord cu Sfânta Scriptură și cu Sfânta Tradiție, întrucât se fundamentează pe dogma hristologică a Întrupării Fiului lui Dumnezeu. Sinodul afirmă că Sfânta Scriptură și sfânta icoană se „arată” și „se explică” reciproc. Imaginea vizuală are aceeași valoare cu imaginea verbală. Așa cum Sfânta Scriptură este o imagine în cuvinte, tot astfel și icoana pictată este un cuvânt în culori. Prin icoană, conținutul Sfintei Scripturi nu este transmis sub forma unei doctrine abstracte, ci în chip liturgic, adică într-un mod integral și concentrat, care se adresează „față către față” persoanelor din biserică aflate în stare de comuniune - rugăciune cu Preasfânta Treime și cu toți sfinții.

Citând cuvintele Sfântului Vasile cel Mare, Sinodul al VII-lea ecumenic afirmă că „*cinstea arătată icoanei trece asupra prototipului, iar cel care venerază icoana venerază persoana pe care aceasta o înfățișează*”¹. Astfel, sfintele icoane fac posibilă comuniunea harică între persoanele reprezentate și credincioșii care le cinstesc și se roagă în fața lor.

¹ Leonid Uspenski, *Teologia Icoanei*, trad. de Teodor Baconsky, Editura Anastasia, București, 1994, p. 84-85.

Un alt eveniment important în care s-a confirmat și reafirmat rolul, sensul și importanța artei sacre sau liturgice în viața Bisericii a fost Sinodul de la Constantinopol, din anul 843. Făcând trimitere directă la imaginea reprezentată în icoană, *Synodicon*-ul acestui Sinod proclamă pomenirea veșnică a celor care cred, dovedindu-și spusele prin scrieri și acțiunile prin reprezentări, pentru răspândirea și afirmarea adevărului prin cuvinte și prin icoane².

Tot în acest document sinodal se subliniază faptul că icoana participă la sfințenia și harul prototipului ei și, de aceea, icoana *sfințește ochii celor credincioși și tămăduiește bolile sufletești și trupești ale celor care le cinstesc*. La rândul său, Sfântul Ioan Damaschin spune că „*harul lui Dumnezeu se odihnește deasupra icoanei, pentru că în timpul vieții lor sfinții erau plini de Duh Sfânt. La fel și după moarte harul Sfântului Duh rămâne pururea în sufletele lor, în trăsăturile și sfințele lor chipuri, iar aceasta nu prin fire, ci ca urmare a harului și a lucrării divine*”. Iar pentru a face posibilă întâlnirea prin rugăciune și prin harul Duhului Sfânt, reprezentarea lui Hristos, a sfinților și a evenimentelor Istoriei Sfinte trebuie să exprime cu fidelitate realitatea istorică.

Rostul de a fi al icoanei este acela de a-i arăta pe moștenitorii Împărăției lui Dumnezeu, pe cei care o caută, o pregustă și o prefigurează încă din timpul vieții lor pe pământ. Și cu toate că sfinții pictați pe icoane sunt deosebiți între ei la chip, au totuși ceva comun și anume *aureola sau nimbul de lumină*. Aureola este semnul văzut al slavei dumnezeiești din Împărăția cerurilor, care nu se poate vedea cu ochii trupești, dar care se află tainic prezentă în sufletul și trupul sfinților.

De aceea, *icoana este și o vedere prin credință a Împărăției lui Dumnezeu, iar nu doar un simplu element estetic și didactic în Biserică*.

² Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, *Foame și sete după Dumnezeu*, Editura Basilica a Patriarhiei Române, București, 2008, p. 140.

Iubiți fii duhovnicești,

Sfânta Scriptură ne învață că **omul este icoana vie făcută de Dumnezeu după chipul Fiului Său.**

Așa cum icoana exprimă într-un mod văzut slava nevăzută a prototipului său ceresc, tot astfel și omul, „icoana” văzută a lui Dumnezeu, a fost făcut de Creator „după chipul Său” (Facere 1, 27) ca să se reflecte, în om și prin el, lumina cea necreată și neapusă a Dumnezeirii sau frumusețea preaslăvită și negrăită a Celui nevăzut.

Întrucât Ortodoxia este atât mărturisirea adevărului unirii dumnezeirii și a omenității în Persoana Domnului Iisus Hristos, cât și mod de cunoaștere și de trăire în arvună a slavei Împărăției cerurilor, noi, creștinii, suntem datori să mărturisim dreapta credință și să căutăm „sfințenia, fără de care nimeni nu va vedea pe Dumnezeu” (Evrei 12, 14). Totodată, trebuie să armonizăm dreapta mărturisire și preamărire a lui Dumnezeu cu iubirea milostivă față de aproapele nostru, care este chipul lui Hristos îndreptat spre noi (cf. Matei 25, 40).

Întrucât fiecare om este făcut „după chipul lui Dumnezeu”, iubind pe aproapele nostru, iubim și pe Dumnezeu. Astfel, sfânta icoană ne arată „calea” iubirii milostive față de toți oamenii, pe care a mers Fiul lui Dumnezeu când S-a făcut Om și pe care au mers apoi oamenii credincioși și sfinți care s-au îndumnezeit, urmându-L. Cine ajută pe cel ce are nevoie de ajutor, acela iubește pe Hristos Care Se identifică cu toți oamenii aflați în suferință, zicând: „Întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40).

Întrucât în 2017 se împlinesc 1230 de ani de la Sinodul al VII-lea Ecumenic, anul acesta a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, *Anul omagial al sfințelor icoane, al iconarilor și al pictorilor bisericești și Anul comemorativ Justinian Patriarhul și al apărătorilor Ortodoxiei în timpul comunismului în Patriarhia Română.*

Întrucât sfintele icoane sunt reprezentări vizibile ale unor realități tainice, nevăzute și cerești, rostul sfințelor icoane este să ne

înalțe sufletul spre pacea, bucuria și slava Împărăției cerurilor. De aici marea responsabilitate ce-i revine pictorului iconar. Potrivit Sinodului al VII-lea ecumenic „pictorului îi aparține doar natura tehnică”, în timp ce *diataxis*, compoziția sau forma artistică, depinde, în mod evident, de ce au hotărât Sfinții Părinți.

Dumnezeu a descoperit Sfinților Părinți prin experiențe duhovnicești ceea ce trebuie să redea icoana prin culori. Ei contemplantu prototipul și apoi exprimau, în limbajul picturii, modelul sau chipul. Iar acele prototipuri care au fost descoperite Sfinților Părinți sunt rememorate în icoana ortodoxă, trezind în conștiința privitorilor stări spirituale sfinte. La rândul lor, pictorii iconari pri-meau și pictau icoanele după îndrumările venite de la Duhul Sfânt prin Sfinții Părinți, încât ei, ca martori și mărturisitori iconografi, nu se reprezentau și nu se mărturiseau pe ei înșiși, ci erau mărturisitorii lui Dumnezeu Cel Întrupat și ai sfinților Săi.

Așadar, scopul vieții duhovnicești creștine este să devenim și noi sfinți, icoane vii ale lui Iisus Hristos, înnoiți și transformați sau transfigurați de El prin harul Duhului Sfânt, pregustând slava dumnezeiescă, având ca înaintemergători pe Mântuitorul Iisus Hristos și pe toți Sfinții Săi³.

Potrivit tradiției Bisericii Ortodoxe Române statornicite în timpul Patriarhului Justinian (1948-1977), cu ocazia sărbătorii numită *Duminica Ortodoxiei*, se realizează **colecta pentru Fondul Central Misionar**. Așa cum în Biserica primară, prisosul unora plinea lipsa altora și „*nimeni nu era între ei lipsit*” (Fapte 4, 34), tot astfel și acum Biserica Ortodoxă Română îndeamnă la dărnicie și întrajutorare frățescă pentru a susține multiple activități spre binele și folosul credincioșilor ei din țară și din diaspora.

La nivel național, bisericesc, social, liturgic, pastoral, misionar și cultural, aceste activități sunt de o importanță majoră. Darul în bani care va fi colectat acum, în **Duminica Ortodoxiei** și în urmă-

³ Cf. Pavel Florenski, *Iconostasul*, trad. de Boris Buzilă, Editura Anastasia, 1994, p. 160-161.

toarele trei duminici, până la 26 martie, va fi folosit pentru construirea de lăcașuri de cult din parohiile mici și sărace, pentru întreținerea așezămintelor social-filantropice din țară și de peste hotare, pentru sprijinirea și inițierea unor activități spirituale și culturale pentru apărarea și promovarea dreptei credințe, dar și pentru păstrarea identității etnice a românilor de pretutindeni și pentru ajutorarea parohiilor și a familiilor sărace ș.a.

Dorindu-vă să folosiți cu mult spor duhovnicesc vremea Marelui Post ca pregătire pentru sfânta sărbătoare a Învierii Domnului, ne rugăm lui Dumnezeu să vă binecuvinteze pe toți și să vă dăruiască sănătate și mântuire, pace și bucurie.

„Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți!” (2 Corinteni 13, 13)

Cu părintești binecuvântări și doriri de tot binele,

PREȘEDINTELE SFÂNTULUI SINOD,

† DANIEL

Arhiepiscopul Bucureștilor,
Mitropolitul Munteniei și Dobrogei,
Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei
și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

† Teofan

Arhiepiscopul Iașilor
și Mitropolitul Moldovei
și Bucovinei

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului
și Clujului și Mitropolitul Clujului,
Maramureșului și Sălajului

† Ioan

Arhiepiscopul Timișoarei
și Mitropolitul Banatului

† Laurențiu

Arhiepiscopul Sibiului
și Mitropolitul Ardealului

† Irineu

Arhiepiscopul Craiovei
și Mitropolitul Olteniei

† Petru

Arhiepiscopul Chișinăului,
Mitropolitul Basarabiei
și Exarhul Plaiurilor

† Iosif

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Europei Occidentale
și Mitropolitul Ortodox Român al
Europei Occidentale și Meridionale

† Nicolae

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Statelor Unite ale Americii și
Mitropolitul Ortodox Român celor
două Americi

† Teodosie

Arhiepiscopul Tomisului

† Irineu

Arhiepiscopul Alba Iuliei

† Ioachim

Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

† Ciprian

Arhiepiscopul Buzăului și Vrancei

† Timotei

Arhiepiscopul Aradului

† Lucian

Episcopul Caransebeșului

† Iustin

Episcopul ortodox Român al
Maramureșului și Sătmarului

† Vincențiu

Episcopul Sloboziei și Călărașilor

† Galaction

Episcopul Alexandriei
și Teleormanului

† Sebastian

Episcopul Slatinei și Romanaților

† Serafim

Arhiepiscopul Ortodox Român
al Germaniei, Austriei
și Luxemburgului și Mitropolitul
Ortodox Român al Germaniei, Europei
Centrale și de Nord

† Nifon

Mitropolit onorific,
Arhiepiscopul Târgoviștei
și Exarh Patriarhal

† Pimen

Arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților

† Varsanufie

Arhiepiscopul Râmnicului

† Calinic

Arhiepiscopul Argeșului
și Muscelului

† Casian

Arhiepiscopul Dunării de Jos

† Corneliu

Episcopul Hușilor

† Sofronie

Episcopul Ortodox Român
al Oradiei

† Nicodim

Episcopul Severinului și Strehaiei

† Andrei

Episcopul Covasnei și Harghitei

† Ambrozie

Episcopul Giurgului

† Visarion

Episcopul Tulcii

† Petroniu
Episcopul Sălajului

† Daniil
Episcop-loctiitor (administrator)
al Episcopiei Daciei Felix (Serbia)

† Siluan
Episcopul Ortodox Român al Italiei

† Macarie
Episcopul Ortodox Român
al Europei de Nord

† Ioan Casian
Episcopul Ortodox Român
al Canadei

† Ieronim Sinaitul
Episcop-vicar patriarhal

† Calinic Botoșăneanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Iașilor

† Vasile Someșeanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Vadului, Feleacului și Clujului

† Antonie de Orhei
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Chișinăului

† Sofian Brașoveanul
Episcop-vicar al Arhiepiscopiei
Ortodoxe Române a Germaniei,
Austriei și Luxemburgului

† Gurie
Episcopul Devei și Hunedoarei

† Siluan
Episcopul Ortodox Român
al Ungariei

† Timotei
Episcopul Ortodox Român
al Spaniei și Portugaliei

† Mihail
Episcopul Ortodox Român
al Australiei și Noii Zeelande

† Varlaam Ploieșteanul
Episcop-vicar patriarhal

† Timotei Prahoveanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Bucureștilor

† Ilarion Făgărășanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Sibiului

† Paisie Lugojeanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Timișoarei

† Marc Nemțeanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române
a Europei Occidentale

† Emilian Lovișteanul
Episcop-vicar
al Arhiepiscopiei Râmnicului

† Ignatie Mureșeanul
Arhiereu-vicar
al Episcopiei Ortodoxe Române
a Spaniei și Portugaliei